

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA VALSTYBINĖS MOKESČIŲ INSPEKCIJOS INFORMACINIŲ SISTEMŲ KONTROLĖ

2010 m. kovo 30 d. Nr. VA-P-900-2-5
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės Informacinių sistemų valdymo ir audito departamento
direktoriaus Dainiaus Jakimavičiaus
2009-01-21 pavedimą Nr. P-900-2

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Rimgaudas Gamulis (grupės vadovas)
Irina Kiškina
Birutė Žąsinienė

Auditas pradėtas 2009-04-27
Auditas baigtas 2010-03-30

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos valdo valstybės informacines sistemas ir Mokesčių mokėtojų valstybės registrą, padedančius vykdyti informacijos mainus tarp pagrindinių Lietuvos valstybės institucijų, registrų ir su Europos Sąjungos valstybėmis. Dauguma mokesčių administravimo procesų Valstybinėje mokesčių inspekcijoje kompiuterizuoti ir suteikia galimybes atlikti svarbiausių inspekcijos veiklos funkcijų registraciją ir apskaitą.

Valstybinė mokesčių inspekcija, siekdama pereiti prie apskaitos taikant kaupimo principą, numatė iš esmės pakeisti su mokesčių administravimu susijusių inspekcijos informacinių sistemų architektūrą ir sukurti naują mokesčių apskaitos informacinę sistemą. Šiam tikslui pasiekti sudaryta sutarčių už beveik 22 mln. Lt, panaudota 6,17 mln. Lt valstybės biudžeto lėšų. Mokesčių apskaitos informacinė sistema iki šiol diegiama, nors planuota, kad ji patikimai veiks nuo 2009 m. sausio 1 d. Nuo 2010 m. nebaigtus darbus, kurių preliminarai vertė sudaro apie 12 mln. Lt, numatoma finansuoti Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis.

Pažymėtina, kad pagrindinės funkcijos, susijusios su Valstybinės mokesčių inspekcijos apskaita, atliekamos Integruotoje mokesčių informacinėje sistemoje (mokesčių apskaita sistemoje vykdoma pinigų principu), kuriai iki 2009 m. sausio 1 d. jau panaudota 32 mln. Lt valstybės biudžeto lėšų, o 2009-2012 m. numatoma panaudoti dar 11 mln. Lt.

Valstybinė mokesčių inspekcija nebuvo dokumentais patvirtinusi sprendimų, kaip bus išsaugotos padarytos investicijos, kokią mokesčių administravimo veiklos sritį apims Integruota mokesčių informacinė sistema ir kokios funkcijos bus perkeliamos į naujai diegiamą mokesčių apskaitos informacinę sistemą, kada nereikės skirti lėšų Integruotos mokesčių informacinės sistemos besidubliuojančių modulių su mokesčių apskaitos informacine sistema palaikymui ir priežiūrai.

Atsižvelgiant į tai, kad naujos mokesčių apskaitos informacinės sistemos kūrimo ir senosios sistemos plėtros ir priežiūros procedūros apima plačią inspekcijos veiklos sritį, labai svarbu, kaip valdant šiuos procesus veikia informacinių technologijų vidaus kontrolės sistema – kontrolės aplinkos ir procedūrų visuma, bendrai taikoma visoms inspekcijos informacinėms sistemoms. Auditoriai, įvertinę Valstybinės mokesčių inspekcijos informacinių sistemų valdymą, nustatė vidaus kontrolės brandą, pateikė išvadą ir rekomendacijas.

Auditoriai pastebėjo, kad Valstybinės mokesčių inspekcijos informacinių sistemų bendrosios kontrolės taikytos priemonės turėjo trūkumų, nesilaikyta teisės aktų nustatytų valstybės informacinių sistemų ir registrų valdymo, saugos reikalavimų.

Kurdama mokesčių apskaitos informacinę sistemą, Valstybinė mokesčių inspekcija neužtikrino mokesčių apskaitos informacinės sistemos kūrimo kontrolės, netinkamai valdė ir nepakankamai užtikrino mokesčių apskaitos informacinės sistemos kūrimo ir diegiamo projekto kokybės priežiūrą ir tiekėjų sutarčių vykdymo kontrolės.

Nustatyta, kad Valstybinė mokesčių inspekcija iš anksto neapsvarstė visų galimų mokesčių apskaitos procesų automatizavimo sprendimo variantų, neatliko ekonominio pagrindimo skaičiavimo, išigydama techninę įrangą tiksliai neapibrėžė plėtos poreikių ir detalai nepagrindė lėšų naudojimo, todėl egzistuoja rizika, kad lėšos, skirtos sukurti mokesčių apskaitos informacinę sistemą, gali būti panaudotos netaupiai ir neefektyviai. Šios informacinės sistemos kūrimo procesas dar kartą atskleidė valstybinio lygmens aukščiausio lygio valstybės informacinių sistemų kūrimo kontrolės trūkumus ir problemas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlėme imtis priemonių, kad būtų paspartintas Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo priėmimas ir koreguojami teisės aktai nuostatomis, leisiančiomis užtikrinti išankstinę, einamąją ir paskesniąją lėšų, skirtų valstybės informacinių sistemų kūrimui, kontrolę.

Informacinės visuomenės plėtos komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės rekomendavome užtikrinti, kad su mokesčių apskaitos informacine sistema susijusios investicijos, numatomos finansuoti 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis, būtų vertinamos atsižvelgiant į audito metu nustatytus mokesčių apskaitos informacinės sistemos projekto vertinimo rezultatus.

Valstybinei mokesčių inspekcijai pateiktos rekomendacijos, padedančios užtikrinti informacinių sistemų bendrąją kontrolę, informacinių technologijų sistemų planingą plėtojamą ir atitiktį teisės aktų nustatytiems reikalavimams valstybės informacinių sistemų ir registrų steigimui, įteisinimui, reorganizavimui ir likvidavimui. Rekomenduotos konkrečios priemonės, užtikrinančios mokesčių apskaitos informacinės sistemos projekto sėkmingą tolesnį diegimą ir tai reglamentuojančių vidaus administracinių teisės aktų vykdymą, sudarytų sutarčių vykdymo kontrolę ir tinkamą ilgalaikio nematerialaus turto apskaitą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Informacinės visuomenės plėtos komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Valstybinė mokesčių inspekcija parengė ataskaitoje pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo planą, kurį pateikiame kaip ataskaitos priedą (2 priedas).

Auditoriai taip pat pažymi, kad audito metu Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ėmėsi veiksmų informacinių sistemų bendrosios kontrolės trūkumams ir nustatytiems teisės aktų neatitikimams pašalinti.